

Zonnepanelen op de Sint-Jan de Doperkerk in Paal.

Zonnepanelen op de Sint-Andreaskerk in Beerlegem.

Detail van zonnepanelen op een hellend leien dak.

Detail van een bevestigingssysteem van zonnepanelen.

In deze fiche over hernieuwbare energie komen enkele aandachtspunten over plaatsing en onderhoud van zonnepanelen (of PV-panelen) aan bod. De toevoeging van zonnepanelen op erfgoedgebouwen is een verduurzamingsmaatregel en kan een interessante financiële besparing opleveren op lange termijn, mits de installatie op een doordachte en efficiënte manier gebeurt.

Zijn zonnepanelen op het kerkdak de enige optie? Indien mogelijk, kies je voor een plaatsing op gebouwen in de buurt of van dezelfde eigenaar/beheerder, die minder erfgoedwaarde hebben.

WAT DOEN?

Voor de plaatsing

Het plaatsen van zonnepanelen op daken van beschermd erfgoed is meestal mogelijk, maar er zijn enkele uitzonderingen. Voor de actuele regelgeving en richtlijnen wordt verwezen naar de website van het Agentschap Onroerend Erfgoed. Let op: Behandelt een onroerenderfgoedgemeente je toelating, informeer dan eerst wat het beleid is en welke documenten nodig zijn om je aanvraag te beoordelen.

Bepaal op voorhand de zone waar de panelen komen. Voer voor de plaatsing een doorgedreven onderhoud uit aan de dakbedekking in deze zone. Dit kan samen uitgevoerd worden met de plaatsing van de steunhaken voor montage van de rails waarop de panelen komen.

Zonnepanelen op hellende daken kan je op verschillende manieren bevestigen. Bekijk met je aannemer welk systeem het minste impact heeft op jouw pand:

- Zonnepanelen gemonteerd op een metalen ondersteuningsconstructie, die op haar beurt met bevestigingshaken vast zit in het constructiehout (gordingen, kepers).
- Zonnepanelen rechtstreeks geplaatst met bevestigingshaken achter de panlatten.

Voor zonnepanelen op platte daken gelden volgende richtlijnen:

- Beperk de hellingshoek van de zonnepanelen tot max. 20°.
- Plaats de panelen op hun lange zijde, zodat de hoogte beperkt is.

Voor de plaatsing op een metalen dak (lood, koper, zink) gelden specifieke eisen aan de bevestigingsmiddelen van de bestaande bedekking om afglijden, door het meergewicht van de installatie, te vermijden.

Hou hier rekening mee:

- De draagconstructie en de dakbedekking dienen in goede staat te zijn vooraleer zonnepanelen worden geïnstalleerd.
- Bevestigingshaken rusten op de dakbedekking. Vooral bij een oudere dakbedekking kan dit tot schade leiden met lekkage als gevolg. Zorg daarom dat de pannen of leien tijdens de plaatsing van de zonnepanelen niet of zo weinig mogelijk beschadigd worden.
- Vervanging of herstel van de dakbedekking zal achteraf in vele gevallen niet mogelijk zijn zonder demontage van de panelen. Indien mogelijk kan je de pannen of de leien die in contact staan met de bevestigingshaken tijdens de plaatsing vervangen door nieuwe exemplaren. De oude exemplaren kan je eventueel bewaren om later te herleggen.

Tijdens/na de plaatsing

Voor een correcte plaatsing die de toegankelijkheid van het dak niet in het gedrang brengt, wordt verwezen naar de fiche 'Zonnepanelen: toegankelijkheid'. Draag bij plaatsing van zonnepanelen zorg voor de historisch waardevolle onderdelen van het pand.

- De aansluiting op kroonlijsten, schoorstenen of andere elementen mag geen afbreuk doen aan de erfgoedwaarde ervan.
- Achtergebleven resten van leien, bekabeling, spanbanden... dienen verwijderd te worden uit de goten.
- Neem volgende regels in acht voor kabels op het dak:
 - Leid de kabels eerst een stukje naar beneden en weer naar boven en dan pas naar binnen via een met lood afgewerkte doorgang of via bestaande monnikskapen. Water dat afloopt langs de kabels, druipt zo op het dak in plaats van naar binnen.
 - Werk de kabeldoorgangen waterdicht af met lood of een ander duurzaam dakaansluitingsmateriaal, zodat ze binnen geen lekken veroorzaken.
 - Doorboor geen goten of gootopstanden.
- Neem volgende regels in acht voor kabels op de gevel:
 - Een neergaande kabel breng je aan op de gevelgrens en dit liefst verdoken.
 - Indien de kabel zichtbaar is, kan je deze de kleur van de achtergrond geven.
 - Een doorlopende horizontale kabel kan alleen indien er een lijst aanwezig is, de kabel wordt dan op de lijst gelegd en bevestigd zodat deze niet kan loskomen.
 - Ophangbeugels worden in de voegen bevestigd. De voegen moeten hiervoor stevig genoeg zijn.
- Neem volgende regels in acht voor kabels in het interieur:
 - Laat leidingen en kabels binnenshuis een route volgen die historisch waardevolle materialen en constructies ontziet of omzeilt.
 - Gebruik bestaande kokers of ongebruikte schouwkanalen.
 - Geef alle toestellen die bij het systeem horen, zoals de omvormer, een onopvallende plaats in het gebouw en hou rekening met de brandveiligheid.

De elektrische installatie met de omvormer in het interieur.

WANNEER / HOE VAAK?

Bij elke inspectie van de daken is een grondige controle nodig van de aanwezige installaties.

WELKE ELEMENTEN?

Platte daken, licht hellende daken en hellende daken.

WIE?

De installatie van zonnepanelen is complex en altijd werk voor een vakkundig plaatser die ervaring heeft met erfgoedgebouwen. De richtlijnen van de fabrikant en/of van Buildwise dienen opgevolgd te worden bij deze werken.

WAT VERMIJDEN? WAAROP LETTEN?

Vermijd

Het is verboden om zonnepanelen te plaatsen op een asbesthoudend dak.

Let op

Zonnepanelen hebben een visuele impact op de belevingswaarde van een gebouw of site, maar de plaatsing ervan is omkeerbaar. Zorg er daarom voor dat het in de toekomst mogelijk is om de zonnepanelen eenvoudig te verwijderen en de oorspronkelijke toestand van het dak te herstellen.

Zonnepanelen op een dak van asbesthoudende golfplaten. Deze toepassing is niet toegelaten.

De brochure 'Veiligheid en toegankelijkheid van zolders, kapruimtes, daken en goten'

Draagkracht van het dak

Het gewicht van zonnepanelen wordt geschat op 10 – 25 kg/ m², één paneel is ongeveer 1,65 m².

MEER INFO?

Onderhoudsfiches en -brochure Monumentenwacht

- [Zonnepanelen: toegankelijkheid](#)
- [Veiligheid en toegankelijkheid van zolders, kapruimtes, daken en goten](#)

Wet- en regelgeving

Contacteer het agentschap Onroerend Erfgoed voor informatie en premiemogelijkheden bij werken aan beschermd erfgoed.

- <https://www.onroenderfgoed.be/zonnepanelen>
- <https://www.vlaanderen.be/veka>
- <https://ovam.vlaanderen.be/wat-is-verboden->

Normen en wetenschappelijke publicaties

- Montage van zonnepanelen op hellende daken (Technische voorlichting 263, Buildwise, 2017)
- Certificaten voor uitvoerders van hernieuwbare energie: <https://rescert.be/nl>

Erfgoedhuis Den Wolsack
Oude Beurs 27 – 2000 Antwerpen
T + 32 3 212 29 50
btw-nr. 0445.321.852
info@monumentenwacht.be
www.monumentenwacht.be

monumentenwacht
Vlaanderen vzw
een initiatief van de Vlaamse provincies

